

علوم و فنون ادبی ۲

۱- وزن کدامیک از ابیات زیر «U/--U/--U/--U» است؟

- ۱) مهر از سر نامه برگرفتیم / گویی که سر گلابدان است
- ۲) هر آن کس که او راه یزدان بجست / به آب خرد جان تیره بشست
- ۳) جمال یار ندارد نقاب و پرده ولی / غبار ره بنشان تا نظر توانی کرد
- ۴) به دریایی درافتادم که پایانش نمی‌بینم / به دردی مبتلا گشتم که درمانش نمی‌بینم

۲- در کدامیک از مصراع‌های زیر «پایه‌های آوایی» درست نشان داده شده است؟

- ۱) من بدین خوبی و زیبایی ندیدم روی را ← من بدین خو / بی ی زی با / بی ن دی دم / ری را
- ۲) به نسیمی شده خرسند ز بستان کی ← به نسیمی / شده خرسند / ز بستا / ن کی
- ۳) آه که آن صدر سرا می ندهد بار مرا ← آه که آن / صدر سرا / می ندهد با / ر مرا
- ۴) ترسم جنون غالب شود، طغیان کند سودای تو ← ترسم جنون / غالب شود / طغیان کند سو / دای تو

۳- کدامیک از ابیات زیر از تکرار ۴ بار رکن «U---» ساخته شده است؟

- ۱) من دوست می‌دارم جفا کز دست جانان می‌برم / طاقت نمی‌دارم ولی افتان و خیزان می‌برم
- ۲) تو خود نظیر نداری و گر بود به مثل / من آن نیم که بدل گیرم و نظیر از دوست
- ۳) همه پوینده‌اند در طلبش / همه جوینده‌اند روز و شبش
- ۴) ملامت گو چه دریا بد میان عاشق و معشوق / نبیند چشم نابینا خصوص اسرار پنهانی

۴- وزن کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- ۱) بده ای حاتم عالم قح زفت به دستم / دل من مشکن اگر نه قح و شیشه شکستم
- ۲) به دلم هیچ نباید مگر اندیشه وصلت / تو نه آنی که دگر کس بنشیند به مکانت
- ۳) دلم از دست غمت دامن صحرا بگرفت / غمت از سر نهمم گر دلت از ما بگرفت
- ۴) تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی / تو نماینده فضلی، تو سزاوار ثنایی

۵- کدام دو مصراع هم‌وزن نیستند؟

- ۱) سی روز قبولم کن و مهمان دلم باش / جانم به کفم بود که قربان تو باشم
- ۲) شبی آینه‌ام تب کرد و از خود دختری زایید / به حالم یار می‌گرید، اگر اغیار می‌خندد
- ۳) تا نباید چوب بر از من تبرها ساخته / سفره‌ام را پیش هر کس وا کنم، رسوا شوم
- ۴) کاش برگردی که افتد باز اسمم در دهن‌ها / من در این وحشت سرا بی‌اختیار افتاده‌ام

۶- کدامیک از ابیات زیر با بیت «نبود از عاشقان کس چون زلیخا / به عشق از جمله بود افزون زلیخا» وزن یکسانی دارد؟

- ۱) نیک‌خواهانم نصیحت می‌کنند / خشت بر دریا زدن بی‌حاصل است
- ۲) خدا را ندانست و طاعت نکرد / که بر بخت و روزی قناعت نکرد
- ۳) ما به یک شربت چنین بی‌خود شدیم / دیگران چندین قحچ چون خورده‌اند؟
- ۴) به گیتی گرچه صد کار آزمایی / همین عشقت دهد از خود رهایی

۷- تعداد «تشبیهات» کدام گزینه در مقابل آن نادرست است؟

- ۱) ما چو دادیم دل و دیده به طوفان بلا / گو بیا سیل غم این خانه ز بنیاد ببر (دو تشبیه)
- ۲) باشکوه کوه حلمت ابر گریان بر جبال / با وجود جود دستت برق خندان برسحاب (یک تشبیه)
- ۳) گذشت روزگاران بین که دوران شباب ما / در این سیلاب غم دسته گلی شاداب را ماند (دو تشبیه)
- ۴) دل که بودی جای تو سیلاب غم کردش خراب / چون توانم گفت اکنون کاین خرابه جای توست (دو تشبیه)

۸- رکن حذف شده در مقابل کدام گزینه درست است؟

- ۱) این عشق آتشی است که جان مرا بسوخت / داغی به دل نهاد و دلم زان نشان گرفت (وجه شبه)
- ۲) چو بادند پنهان و چالاک پوی / چو سنگ‌اند خاموش و تسبیح‌گوی (وجه شبه)
- ۳) دایم در آن امید که بازآیی از درم / چشمم در انتظار تو چون حلقه بر در است (مشبه)
- ۴) خورشید رخس نگر و گر نتوانی / آن زلف سیه نگر که همسایه اوست (ادات تشبیه)

۹- در کدام موارد تعداد تشبیهات، یکسان است؟

الف) زندان بود به مردم بیدار، مهد خاک / در خواب کن دو دیده بیدار خویش را

ب) شمع را بنگر که با سیلاب اشک / هر شبم تا روز بر بالین بسوخت

پ) تا به کی گرد خجالت زنده در خاکم کند؟ / شسته رو چون گوهر از باران رحمت کن مرا

ت) ماه روزه است و مرا شربت هجران روزی / روز توبه است و تو را نرگس جادو سرمست

الف - ب (۱)   ب - ت (۲)   پ - ب (۳)   ت - پ (۴)

۱۰- در کدام بیت هر دو تشبیه بلیغ (اسنادی و اضافی) وجود دارد؟

۱) ای در کمند زلفک تو حلقه فریب / وی در کمان ابروی تو ناوک حیل

۲) دیوان حافظی تو و دیوانه تو من / اما پری به دیدن دیوان نیامدی

۳) من آن شهرم که سیلاب محبت ساخت ویرانم / تو آن گنجی که در ویرانه دلها وطن داری

۴) عارض گلگون بنما، دم ز گلستان چه زنی؟ / سنبل مشکین بگشا، دسته ریحان چه کنی

۱۱- در کدام بیت، سه «تشبیه بلیغ» و یک «تشبیه گسترده» به کار رفته است؟

۱) آرزوی آتش غم بایدت پروانه‌سان / همچو شمع بزم عشرت تا سحر بیدار باش

۲) در قیامت چو سر از خاک لحد بردارم / گرد سودای تو بر دامن جانم باشد

۳) زلف او دام است و دانه آن دام و من / بر امید دانه‌ای افتاده‌ام در دام دوست

۴) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی / تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

۱۲- مشبه در کدام گزینه ذکر نشده است؟

۱) قهوه‌خانه گرم و روشن بود همچو شرم

۳) گرد بر گردش به کردار صدف بر گرد مروارید پای تا سر گوش

۲) چوب‌دستی منتشا مانند در دستش

۴) چاه چونان ژرفی و پهناش، بی‌شرمیش ناباور

۱۳- در کدام گزینه چهار پایه «تشبیه» نیامده است؟

۱) هم‌چو خاک ره اگر خوار کنی خواجه را / برنگردم ز درت تا چه رسد زین بابم

۲) به گرد چرخ استاره (ستاره) چو مشتاقان آواره / که از سوز دل ایشان خرد از کار می‌ماند

۳) آرزو می‌کندم با تو شبی در مهتاب / که بود زلف سیاهت شب و رخ مهتابم

۴) به روی آتشین و لعل جان‌بخش تو می‌ماند / اگر از روزن خورشید، عیسی سر برون آرد

۱۴- در کدام بیت، تشبیه فشرده نیست؟

۱) جز این نیست پیدا که انسان دلی است / که او هست باقی و باقی فناست

۲) ز روی دوست مرا چون گل مراد شکفت / حواله سر دشمن به سنگ خاره کنم

۳) ذره را تا نبود همت عالی، حافظ / طالب چشمه خورشید درخشان نشود

۴) مرا ستاره صبحی که هر چه کوشیدم / شد آخر از نظرم ناپدید مادر بود

۱۵- نوع تشبیه موجود در بیت کدام گزینه با بیت زیر یکسان است؟

«برای گردن و دست زن نکو پروین / سزاست گوهر دانش، نه گوهر الوان»

۱) چو ذره گرچه حقیرم ببین به دولت عشق / که در هوای رخت چون به مهر پیوستم

۲) چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب / مهرم به جان رسید و به عیوق بر شدم

۳) گهی که تیغ اجل بگسلد علاقه موج / بود تعلق دل با تو همچنان ما را

۴) گه به دهان برزده کف چون صدف / گاه چو تیری که رود بر هدف

۱۶- در کدام بیت «آرایه تشبیه» بیش تر است؟

۱) از درون تو بود تیره جهان چون دوزخ / دل اگر تیره نباشد همه دنیاست بهشت

۲) تبخالها به ناله درآید چون جرس / از درد چون شود به فغان آشنا لبم

۳) گر هست در دماغ تو را باد نخوتی / آماده شکستن خود چون حباب باش

۴) دجله اشک از بهار شوق طغیان کرده است / رازهای سینه را خاشاک طوفان کرده است

۱۷- با توجه به بیت زیر، کدام گزینه صحیح نیست؟

«چنگ در زنجیر زلفش چون زدم دیوانه‌وار / زیر هر مویش، دلی دیوانه در زنجیر بود»

- ۱) تشبیه بیت با تشبیه بیت «چشمه خورشید تویی، سایه‌گه بید منم / چون که زدی بر سر من، پست و گدازه شدم» یکسان است.
- ۲) بیت با شعر «بلی، این و آن هر دو نطق است، لیکن / از این گشته‌ای گر بدانی تو بنده» از لحاظ تعداد پایه‌های آوایی برابر است.
- ۳) بیت در وزن « - - U - / - - U - / - - U - / - - U - » سروده شده است.
- ۴) پایه سوم آوایی مصراع دوم بیت، «وانِ درِ زن» است.

۱۸- مفهوم بیت «گفت که با بال و پری، من پر و بالت ندهم / در هوس بال و پرش بی‌پر و پرکنده شدم» در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) چون نداری پر و بالی که به جایی برسی / چون سلامت طلبان رخنه دیوار طلب
- ۲) مرغ دل من بی‌پر و بی‌بال مانده است / در دام فراقی تو نگونسار ببخشای
- ۳) سهل است اگر بال و پری نقصان این پروانه شد / کان شمع سامان می‌دهد از شعله زرین بال‌ها
- ۴) در آرزوی بلبل بی‌بال و پر ما / گل‌ها همه آغوش و کنار است، ببینید

۱۹- مفهوم عبارت «پس از ابر کرم، باران محبت بر خاک آدم بارید و خاک را گل کرد و به یه قدرت در گل از گل دل کرد» در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) دل فارغ ز درد و عشق، دل نیست / تن بی‌درد دل، جز آب و گل نیست
- ۲) معنی عشق در آب و گل اوست / عشق اگر شکل پذیرد، دل اوست
- ۳) تا عشق گل رخ تو در دل دارم / چون گل ز غم تو پای در گل دارم
- ۴) ای عشق عجب درد سرشستی، پیداست / کز آب و گل منت برانگیخته است

۲۰- مفهوم بیت «گفت که شیخی و سری پیشرو و راهبری / شیخ نی‌ام، بیش نی‌ام، امر تو را بنده شدم» در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) چه غم ز بی‌کلامی کاسمان کلاه من است / زمین بساط و در و دشت بارگاه من است
- ۲) تا که از جانب معشوق بیابم نظری / پشت پای زده‌ام بر سری و راهبری
- ۳) اگر به صدق قدم در طریق عشق نهی / تو را ز نقش قدم راهبر شود پیدا
- ۴) همه فرمان تو مقبول و همه امر تو جزم / این توانایی در مملکت امروز تو راست